

POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE V PŮSOBNOSTI MPSV

**Mgr. Eva Heisslerová, odbor sociálních služeb,
sociální práce a sociálního bydlení**

PREVENCE RECIDIVY PROSTŘEDNICTVÍM SOCIÁLNÍCH KURÁTORŮ

**PhDr. Pavel Pěnkava, Sekce sociálních kurátorů
Společnost sociálních pracovníků ČR**

CELOREPUBLIKOVÝ VÝBOR PREVENCE KRIMINALITY V PRAZE DNE 27.10.2016

SOCIÁLNÍ KURÁTOR

- ❖ průkopník a nositel tradice postpenitenciární péče
- ❖ je specializovaný sociální pracovník v oblasti terciární prevence

Jedná se o výkon státní správy v přenesené působnosti – stát prostřednictvím zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, garantuje nejenom každému občanovi České republiky, ale i cizinci, který se ocitne v nepříznivé životní situaci odbornou pomoc.

POČET SOCIÁLNÍCH KURÁTORŮ V ČESKÉ REPUBLICE

➤ Sociální kurátoři působí na 205 (227 s 22 úřady městských částí v Praze) obcích s rozšířenou působností, respektive obcí III. Stupně – do roku 2003 na 85 okresních úřadech

➤ Agendu vykonává 324 sociálních kurátorů z toho přibližně 2/3 v rámci kumulovaných funkcí

HLAVNÍ CÍLE AGENDY SOC. KURÁTORA

- Poskytování nebo zprostředkování odborné pomoci, prostřednictvím sociální práce za účelem komplexního řešení kl. situace,
- ovlivňování chování klienta žádoucím způsobem a předcházení eskalace problémů,
- ochrana klientových základních lidských práv a důstojnosti,
- edukace společnosti o příčinách, průběhu a důsledcích sociálně patologických jevů.

OSOBY VRACEJÍCÍ SE Z ÚSTAVNÍCH ZAŘÍZENÍ PO DOSAŽENÍ ZLETILOSTI BEZ RODINNÉHO ZÁZEMÍ

Kontinuální sociální práce a koncepční aktivity:

- a) Spolupráce s kurátorem pro mládež a ústavními zařízeními již v předvýstupním období – navázání spolupráce s klientem, sestavení individuálního plánu
- b) Řešení stabilního bydlení po opuštění ústavního zařízení – spolupráce s domy na půl cesty, obcemi
- c) Zajištění aktivizačních programů pro podporu při získání zaměstnání - spolupráce s UP ČR, NNO
- d) Koordinování a podpora nabídky volnočasových aktivit, edukace finanční gramotnosti a socioterapeutických programů v rámci grantového řízení, komunitního plánování a strategického plánování sociálních služeb zajišťovaných místními samosprávami

KOMPETENCE SOCIÁLNÍCH KURÁTORŮ V OBLASTI VÝKONU KOORDINAČNÍ ČINNOSTI

Koordinace je aktivní a plánovaná činnost směřující k zabezpečení optimálního fungování sítě sociálních služeb pro osoby:

- ohrožené sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní, nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu,
- jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby,
- jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností.

CÍLENÉ OMEZENÍ RIZIK OHROŽUJÍCÍ ZVLÁŠTĚ ZRANITELNÉ MARGINÁLNÍ SKUPINY

1. Osoby vracející se z ústavních zařízení po dosažení zletilosti bez rodinného zázemí
2. Osoby bez přístřeší, které se stávají oběťmi trestné činnosti

SNÍŽENÍ A PŘEDCHÁZENÍ VIKTIMIZACE U OSOB BEZ PŘÍSTŘEŠÍ

- a) Spolupráce s městskou policií a policií ČR na maximální eliminaci rizikových míst, kde statisticky nejčastěji dochází k napadení a okradení osob bez přístřeší
- b) Spolupráce s NNO na edukačních programech, snižující rizikové chování osob bez přístřeší, které zneužívají pachatelé trestné činnosti k jejich poškození
- c) Efektivní krizová intervence bezprostředně po spáchání trestného činu na osobě bez přístřeší – spolupráce s MP a PČR, Správními orgány místních samospráv, UP ČR a v neposlední řadě s NNO
- d) Realizace dlouhodobých reintegračních programů – vytváření zázemí pro klienty, kteří jsou bezprostředně vystavené páčání trestné činnosti jiné osoby

CÍLOVÉ SKUPINY SOCIÁLNÍCH KURÁTORŮ

- a) Osoby propuštěné z výkonu zabezpečovací detence, z výkonu vazby nebo z výkonu trestu odnětí svobody, nebo
- b) osoby po ukončení léčby chorobných závislostí , osoby propuštěné z psychiatrických nemocnic, nebo
- c) osoby propuštěné ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy nebo z pěstounské péče po dosažení zletilosti, respektive v 19 letech, nebo
- d) osoby, které nemají uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že jsou osobou bez přístřeší, nebo
- e) osoby, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

GENERÁLNÍ SEKUNDÁRNÍ PREVENCE OHROŽENÝCH MARGINÁLNÍCH SKUPIN

sociální kurátor se snaží prostřednictvím sekundárních preventivních aktivit zamezit skupinám b-d páchat trestnou činnost.

a) osoby propuštěné z výkonu vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody, respektive proti kterým je nebo bylo vedeno trestní řízení

b) osoby po ukončení léčby chorobných závislostí propuštěna ze zdravotnického zařízení, psychiatrické léčebny nebo léčebného zařízení pro chorobné závislosti

c) osoby propuštěné ze školského zařízení pro výkon ústavní či ochranné výchovy, nebo z pěstounské péče, po dosažení zletilosti, respektive **v devatenácti letech**

d) osoby, které nemají uspokojivě naplněny životně důležité potřeby vzhledem k tomu, že je **osobou přistřeší**

e) osoby, jejichž práva a zájmy jsou **ohroženy trestnou činností jiné osoby**

KONTINUÁLNÍ SOCIÁLNÍ PRÁCE

- Kontinuální sociální práce zahrnuje práci s klientem ve všech fázích trestního řízení (jak ve výkonu vazby, tak i na svobodě), v průběhu soudního řízení, ve výkonu trestu odnětí svobody, posléze v průběhu klientovi reintegrace.
- Cílem kontinuální sociální práce je navázání socioterapeutického vztahu v zájmu působení na osobnost klienta tak, aby byly upevněny, eventuálně vytvořeny jeho pozitivní vazby k okolí a aby nedocházelo k jeho sociální izolaci.

PROCES POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE O OSOBY

soudem podmíněně propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody (jde o osoby propuštěné na zkušební dobu, případně se stanoveným dohledem PMS či uloženými přiměřenými omezeními či povinnostmi)

ČINNOSTI SLUŽEB V PENITENCIÁRNÍ PÉČE

VS ČR

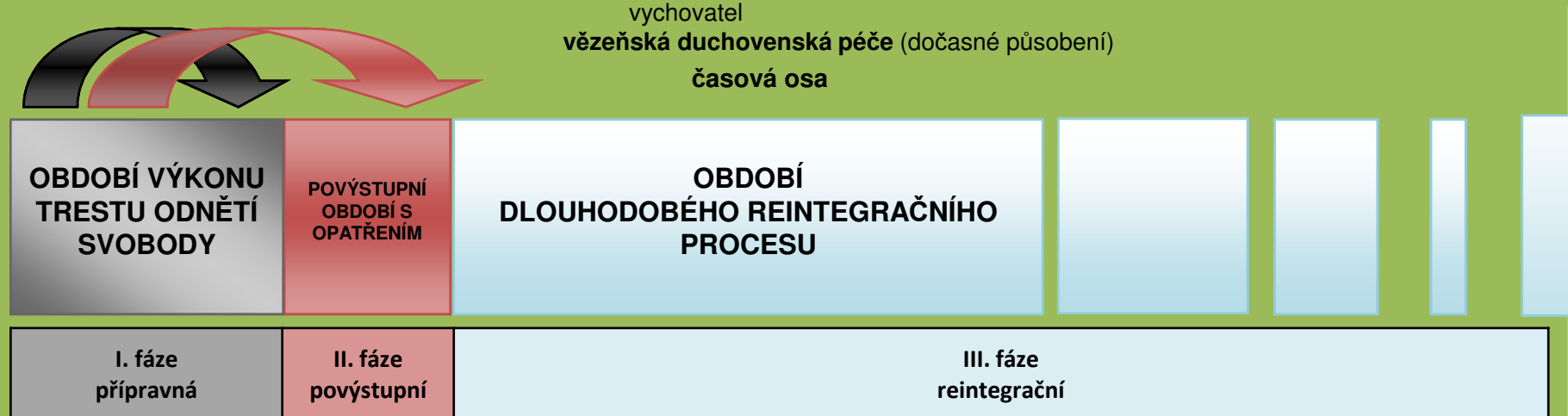
VĚZEŇSTÍ SPECIALISTÉ
sociální pracovník
speciální pedagog
psycholog
vychovatel

PMS ČR

probační úředník
(dočasné působení)

vězeňská duchovenská péče (dočasné působení)

časová osa

ČINNOSTI SLUŽEB SOCIÁLNÍ PREVENCE

NNO (dočasné působení), Probační domy? (dočasné působení),
OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ - kurátoři pro mládež (do dosažení zletilosti),
sociální kurátoři (u zletilých osob - garance služeb v průběhu celého procesu)
(kontinuální působení)

Sekce sociálních kurátorů Společnost sociálních pracovníků ČR

PROCES POSTPENITENCIÁRNÍ PÉČE O OSOBY

po vykonaném trestu odnětí svobody

ČINNOSTI SLUŽEB V PENITENCIÁRNÍ PÉČE

VS ČR

VĚZEŇSTÍ SPECIALISTÉ

sociální pracovník

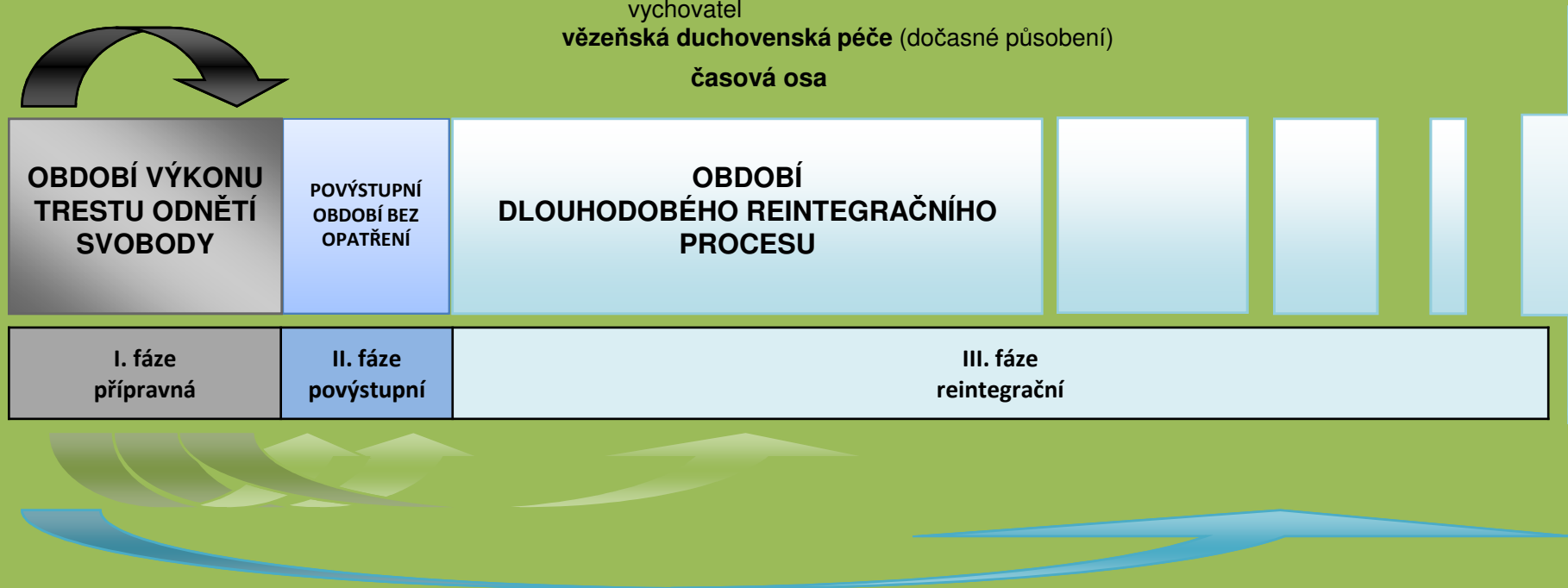
speciální pedagog

psycholog

vychovatel

vězeňská duchovenská péče (dočasné působení)

časová osa

ČINNOSTI SLUŽEB SOCIÁLNÍ PREVENCE

NNO (dočasné působení),

OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ - kurátoři pro mládež (do dosažení zletilosti),
sociální kurátoři (u zletilých osob garance služeb v průběhu celého procesu)

(kontinuální působení)

Sekce sociálních kurátorů Společnost sociálních pracovníků ČR

NEJČASTĚJŠÍ ÚKONY PŘI PRÁCI S KLIENTY PROPUŠTĚNÝMI Z VĚZNIC

- **zprostředkování bydlení**
- **kontakt klienta s rodinou**
- **zprostředkování zaměstnání**
- **poradenství při řešení dluhové situace**
- **doprovod klienta (asistence)**
- **zajištění různých druhů dokladů**
- **zprostředkování dávek pomoci v hmotné nouzi**
- **zprostředkování kontaktů**
- **poskytování sociální terapie**

SPOLUPRACUJÍCÍ INSTITUCE

- odbory (oddělení) městských úřadů, měst (úřady městských částí)
- věznice
- Probační a mediační služba ČR
- orgány činné v trestním řízení
- poskytovatelé sociálních a jiných služeb
- úřad práce
- zaměstnavatelé
- zdravotnická zařízení, zdravotní pojišťovny
- ostatní sociální kurátoři podle pobytu klienta
- poradny a jiná odborná zařízení

SOCIÁLNÍ KURÁTOŘI

Vzhledem ke svému postavení v rámci obce s rozšířenou působností, celorepublikovému působení a zaměření na dlouhodobou prevenci mohou výrazným způsobem přispět ke snížení recidivního chování klienta a k celkovému zlepšení jeho životní situace.

Doporučený postup o činnosti a evidenci sociálního pracovníka - sociálního kurátora

k realizaci činností sociální práce na
obecních úřadech obcí s rozšířenou
působností

- Úvod
- Právní předpisy
- Právní normy ve vztahu k Vězeňské službě ČR
- Cílové skupiny sociálního kurátora
- Spolupráce s institucemi
- Depistážní činnost
- Postup sociálního kurátora po obdržení hlášenky o vzetí do výkonu trestu odnětí svobody nebo převodu do trestu
- Oznámení o nadcházejícím propuštění osoby
- Návštěvy ve věznici
- CEVO - centrální evidence vězněných osob
- Vedení spisové dokumentace
- Vedení písemných spisů
- Skartační znak
- Pomocná evidence sociálního kurátora
- Předávání spisové dokumentace a informací o klientovi
- Souhlas s předáváním osobních (citlivých) údajů
- PŘÍLOHY

KONCEPCE VĚZEŇSTVÍ DO ROKU 2025

**Umístila agendu sociálního kurátora
do systému postpenitenciární péče
a tím jí navrátila původní postavení.**

Aktuální úkoly z akčního plánu ke Konceptci vězeňství

MPSV jakožto gestor plnění úkolu:

- Podle možností rozšířit besedy ve věznicích o činnosti sociálních kurátorů a neziskových organizací, pracujících s vězni a propuštěnými vězni. – *Dle možností při výjezdu sociálních kurátorů do věznic nabídnout věznici možnost besedy pro všechny osoby ve výkonu trestu, které by případně měly zájem se besedy zúčastnit.*
- Umožňovat sociálním kurátorům navštěvovat klienty ve věznicích podle potřeby vyplývající z případové práce. – *Metodicky hovořit (krajští metodici) s nadřízenými sociálních kurátorů o důležitosti výjezdů (návštěv) sociálních kurátorů k odsouzeným ve výkonu trestu odnětí svobody.*

Další úkoly na blízké období, kdy MPSV figuruje jen jako spolupracovník s ostatními rezorty a institucemi

- Realizovat společné projekty Ministerstva spravedlnosti ČR a Ministerstva práce a sociálních věcí ČR - zaměřené na práci s odsouzenými a kontinuálně pokračující i po propuštění odsouzených z výkonu trestu odnětí svobody – vytvořit společné pracovní skupiny.
- Prohloubit kontinuální sociální práci s klientem ve všech fázích trestního řízení.
- Programy zacházení cílit na dodržování účelu výkonu trestu odnětí svobody a přitom spolupracovat se sociálními kurátory.
- Sjednotit a zajistit během výkonu trestu odnětí svobody výměnu informací mezi VS ČR a sociálními kurátory u hlášení o vzetí do vyšetřovací vazby nebo výkonu trestu odnětí svobody. Analyzovat a posoudit tuto oblast i u obviněných.
- Sjednotit způsob informování obviněných a odsouzených při nástupu výkonu vazby či výkonu trestu o možnostech spolupráce se sociálním kurátorem.
- Vytvoření závazného postupu pro zainteresované subjekty a vymezení jejich kompetencí při sociální a pracovní integraci.
- Analyzovat systémové překážky a podmínky pro zaměstnávání osob po VTOS.
- Organizace kulatých stolů ke zjištění potřeb a očekávání podnikatelských subjektů s ohledem na zaměstnávání osob po výkonu trestu odnětí svobody i odsouzených ve výkonu trestu. - JIŽ PROBÍHÁ PLNĚNÍ formou kulatých

Přínos působení sociálních kurátorů v Konceptu vězeňství do r. 2025:

- ❖ Vzájemná koordinace poskytovaných služeb, vyváženost služeb a opatření,
- ❖ sledování a vyhodnocení resocializačního procesu osoby propuštěné z institucionálního zařízení,
- ❖ objektivní posouzení situace klienta pro případné potřeby soudů.

PŘÍNOS SOCIÁLNÍCH KURÁTORŮ systému postpenitenciární péče

Služba sociálního kurátora je poskytována ve všech regionech ČR – zajištění je na 205 obecních úřadech obcí s rozšířenou působností,

- poskytuje klientovi časově neomezenou spolupráci,
- má vliv na tvorbu preventivních opatření nebo podporu NNO v dané lokalitě (bývá členem pracovní skupiny v rámci komunitního plánování sociálních služeb, sociálních komisí a grantových aktivit obce),
- sociální kurátor spolupracuje se všemi státními i nestátními organizacemi v dané lokalitě,
- vzhledem k širokému záběru různých cílových skupin preventivně sleduje a může vyhodnocovat různé druhy rizik, na která je potřeba koncepčně reagovat,
- je přímým prostředníkem mezi městským úřadem a klientem, což přináší celou řadu výhod,
- jako pracovník obce může získat důkladnou znalost klientova sociálního prostředí a jeho osobní a sociální anamnézu tzn. osobní znalost a znalost prostředí.

KONKRÉTNÍ PŘÍKLAD Z PRAXE, PŘI ŘEŠENÍ MIMOŘÁDNÉ SITUACE: číselný poměr propuštěných osob, které vyhledaly při amnestii prezidenta republiky v roce 2013 pomoc sociálních kurátorů

- Počet propuštěných klientů, za rok 2013 činil 5 886 osob
- To je 91% z celkového počtu propuštěných

Děkujeme za pozornost